

Marknads- och systemutveckling
Johan Setréus

2017-04-19 2017/223

PROTOKOLL

Planeringsrådet möte 1/2017

Närvarande

Elisabet Norgren, Svenska kraftnät, ordförande
Stefan Arnborg, Svenska kraftnät
Johan Setréus, Svenska kraftnät, sekreterare
Dan Andersson, E.ON Elnät Sverige AB
Per Norberg, Vattenfall Eldistribution AB
Henrik Svensson, Uniper
Mattias Wondollek, Svensk Vindenergi
Lennart Engström, Vattenfall Eldistribution AB
Anna Andersson, Energimyndigheten
Jan Berglund, Jämtkraft AB

Per Wikström, Svenska kraftnät (punkt 3)
Christina Simón, Svenska kraftnät (punkt 6)
Emil Hillberg, STRI (punkt 10)

Anmäld frånvaro

Per Bengtsson, Ellevio AB
Lars Joelsson, Vattenfall AB
Anders Petterson, Energiföretagen Sverige

Tid

2017-03-08 10:00-15:00

Plats

Mötet hölls på Svenska kraftnäts huvudkontor på Sturegatan 1 i Sundbyberg.

1. Godkännande av dagordningen

Dagordningen godkändes och lades till handlingarna.

2. Föregående mötesprotokoll

Protokollet godkändes och lades till handlingarna.

3. Kraftsystemets frekvenskvalité i framtiden

Per W gav en presentation om Svenska kraftnäts arbete med frekvensstabilitet och hur framtiden ser ut. Presentationen bifogas protokollet.

I det framtida kraftsystemet är svängmassa en alltmer kritisk parameter. Det behövs nya verktyg och arbetsätt för att kunna hantera stora produktionsbortfall vid driftfall med låg svängmassa, t.ex. en framtida sommardag med en stor andel vindkraft. Prognosen för 2020 visar att vi kommer att ha en Nordisk svängmassa under 120 GWs för 5 % av tiden.

Rådets medlemmar frågade om Svenska kraftnät har tittat på hur vindkraften kan stötta systemet med svängmassa. Per svarade att man planerar att undersöka detta.

4. Status för Nätförstärkningslån

Stefan gav en statusuppdatering av Svenska kraftnäts nätförstärkningslån.

Ett avtal (av fyra) återstår fortfarande att underteckna. Stefan har inte fått några indikationer på nya intressenter som vill ansöka om lån och Svenska kraftnät avvaktar med utlysning av nya lån.

Mattias frågade om någon av rådets medlemmar visste varför intresset för nya nätförstärkningslån är så pass lågt. Det mest troliga att är att priserna för el och certifikat är så pass låga att alla avvaktar bättre tider.

5. Statusuppdatering av nätkoder inom ENTSO-E

Stefan gav en statusuppdatering av arbetet med nätkoderna och Ei:s regleringsbrevuppdrag. Presentationen bifogas protokollet.

Anslutningskoderna

Stefan leder en nordisk grupp där implementeringen av de åtta artiklarna samordnas inom den synkrona arean.

Energimarknadsinspektionens regleringsbrevuppdrag

Departementet har skickat Ei:s rapport på remiss, bland annat till Svenska kraftnät, som myndigheten ska besvara senast den 21 april.

Risken finns att regeringen inte hinner besluta om myndigheternas olika ansvar innan sommaren. Ei:s förslag är att Svenska kraftnät är systemansvarig myndighet, men inte har föreskriftsrätt eller fullt mandat.

Driftkoderna

Vi väntar fortfarande på att Parlamentet och Rådet ska rösta om slutligt ikraftträdande av koden som heter System Operation Guideline.

Marknadskoderna

Koden som heter Electricity Balancing förväntas komma upp till omröstning bland medlemsstaterna under Q1 2017.

6. Information om EUs Winter Package

Christina Simón presenterade av EUs Winter Package (Vinterpaket) som är en del av Energiunionens åtgärds paket "Ren energi för alla i Europa". Presentationen bifogas protokollet.

Kommissionen har identifierat brister i rådande elmarknadsdesign och presenterar därför förslag till nya bestämmelser på området. Åtgärds paketet syftar till att snabba på omställningen av energimarknaden mot högre andelar förnybar elproduktion och aktivare konsumenter. Den nya lagstiftningen innebär en ny krisberedskapsförordning och revidering av det s.k. tredje inremarknadspaketet. Nya regler införs på grossistmarknaden och på slutkundsmarknaderna. Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) ges nya uppgifter samtidigt som det regionala samarbetet inom elsektorn stärks.

Detta kommer bland annat att påverka nätägare och produktionsanläggningar i Sverige. Vidare kan det innebära att nätkoderna revideras innan de ens har trätt ikraft.

Förslaget innebär ett större fokus på kunderna med förslag för att underlätta för framtida förbrukningsflexibilitet, energilager, småskalig produktion och mikronät som är isolerade från det övriga elnätet.

Några centrala ledord är marknadsorienterat, teknikneutralt, nya roll- och ansvarsfördelningar, ökat utlandsutbyte och stärkt regionalt inflytande på bekostnad av nationellt inflytande.

Det kan bli krav på att sammanställa nätplaner på lokal och regional nivå med jämna mellanrum.

Det framgår även av förslaget att en TSO eller DSO inte får äga nätdriftsreserver (t.ex. kondensatorbatterier) eller frekvensreserver (t.ex. gasturbiner), men detta är tveksamt om man kommer att kunna driva igenom. Svenska kraftnät är positivt till

en gemensam marknad, men ser gärna att man kan äga sin egen utrustning för reglering.

Tariffer på stamnät och lokalnät föreslås ha samma struktur och vara harmoniserade i hela Europa.

En ny ordning kommer att gälla för nätkoder, där EU-kommissionen ges allt större befogenheter när det gäller att utarbeta förslag till nya nätkoder inom egna kommittéer och inte längre uppdras åt ENTSO-E att ta fram nätkoder.

Kapacitetsavgifter eller s.k. flaskhalsintäkter i stamnätet föreslås fortsatt att nyttjas för att förstärka nätet. Däremot föreslås det inte längre vara möjligt att nyttja dessa intäkter för att sänka nätariffen.

Enligt förslaget ska ACER godkänna metoden för översyn av elområdeskonfiguration samt ge EU-kommissionen rätt att besluta om en befintlig elområdeskonfiguration bör ändras eller inte.

Åtgärds paketet föreslår även en ny organisation för alla DSO:er i Europa på motsvarande sätt som ENTSO-E.

Regionala driftcenter ska få större mandat att bestämma överföringsgränserna i framtiden och på ett betydligt mer självständigt sätt jämfört med gällande regler utföra kapacitetsberäkningar, dimensionera för reserver för regionen och driva fram till beslut. Syftet är att man vill att TSO:erna ska samarbeta mer regionalt än de gör idag på många håll i Europa.

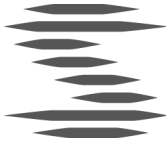
Om allt går som planerat kommer de avslutande förhandlingarna för åtgärds paketet att ta vid andra kvartalet 2018 och färdigställt senast mars 2019.

Svenska kraftnät har skickat in sitt remissvar till Vinterpaketet. Överlag är man positivt inställd till riktningen och flera av förslagen i paketet men är bland annat negativt inställd till begränsningar i nationellt inflytande och till förbud mot att äga nät drift- och produktionsreserver. Svenska kraftnäts remissvar återfinns här:

<http://www.svk.se/siteassets/om-oss/remissvar/svenska-kraftnats-remissvar-eu-kommissionens-forslag-till-ny-elmarknadsdesign-svk-2017-400.pdf>

7. Status för de tekniska avtalsvillkoren

Stefan tackar för de inkomna svaren till de nya tekniska avtalsvillkoren som han nu ska börja gå igenom.

8. Aktuella utredningar och projekt

Utredningar i tidigt stadium

- För anslutningsärenden är det kö just nu.

Beslutade investeringar

- Inga investeringsbeslut togs av styrelsen under februari.

Kort om pågående projekt

- Nordbalt har haft stora problem med totalt sju fel relaterat till skarvar på markkabeln. Det är samma leverantör och teknik som för Sydvästlänken, vilket är bekymmersamt.
- Provdrift pågår i Sydvästlänken. Elisabet meddelade att drifttagningen för den första länken är planerad till Q2 2017 och för den andra länken Q4 2017. Leverantören har mycket stora problem att leverera tekniken till omformarstationerna. Efter mötet reviderades tidplanen till juli 2017, respektive januari 2018.

9. Cigré

Per N och Lennart informerade kort om statusen i Cigré.

Det är nu hög tid att lämna in synopsis till Paris-konferensen 2018.

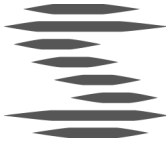
Lennart kommer lämna sin plats efter 2017 och det finns därmed en vakant plats i studiekommittén för miljöfrågor.

10. Verifiering av lastens spänningsberoende i det Nordiska kraftsystemet

Johan och Emil gav en presentation om det pågående utvecklingsprojektet för verifiering av lastens spänningsberoende som STRI bedriver åt Svenska kraftnät, Fingrid och Statnett. Presentationen bifogas protokollet.

Hur lasten i det nordiska kraftsystemet beror på spännings- och frekvensvariationer har betydelse för i princip alla kraftsystemanalyser Svenska kraftnät utför. Modellen för den aggregerade lasten har inverkan på bland annat vilka överföringskapaciteter man kan sätta för snitten. De nuvarande parametrarna för lastmodellerna är dåligt dokumenterade och aldrig riktigt verifierade.

Projektet ska med hjälp av mätningar och kundstatistik ta fram nya lastmodeller för framförallt PSSE, men parametrarna kommer även att kunna användas för driftövervakningssystemen. Ett antal pilotmätningar har utförts i Sverige, Norge och Finland, och i nästa fas av projektet kommer upp emot 20 mätningar att utföras.

ras i de tre nordiska länderna. Förhoppningen är en ny lastmodell i kraftsystemmodellerna till 2019.

11. Övriga frågor

- Mattias frågade Elisabet om Svenska kraftnät har några åsikter om Energi-kommissionens betänkande och hur den tillkommande andelen förnybart ska kunna anslutas till nätet. Elisabet svarade att det är långa ledder från förfrågan om anslutning till drifttagning, framförallt vad det gäller den långa tiden för att få ledningskoncession. Svenska kraftnät lyfter den frågan ständigt. Ramarna för det fortsatta arbetet kommer att presenteras i den kommande nätutvecklingsplanen 2018 som är en del av den systemutvecklingsplan som presenteras hösten 2017. Den senare kommer att skickas ut på remiss.

12. Frågor att diskutera på nästa möte

- Mattias vill presentera Svensk Vindenergis synpunkter gällande vägledningen för anslutning till stamnätet. Svenska kraftnät förbereder personal som kan presentera det senaste i vägledningen.
- Eventuellt en framtida utblick från enheten för Energianalys på Svenska kraftnät.

13. Kommande möten

Möte 2/2017: 31 maj

Möte 3/2017: 13 september

Möte 4/2017: 6 december

Samtliga möten hålls på Sturegatan 1 i Sundbyberg, klockan 10:00-15:30 om inget annat meddelas.

Justeras

Vid protokollet

Elisabet Norgren

Johan Setréus